

Тернопільська спеціальна школа Тернопільської обласної ради

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ
Тернопільської спеціальної школи
Тернопільської обласної ради
2024 року № 171

**ІНСТРУКЦІЯ
з безпеки життєдіяльності
під час туристично-екскурсійних, групових перевезень
автомобільним транспортом**

1. Загальні положення

1.1. Інструкція з безпеки життєдіяльності для здобувачів освіти під час туристично-екскурсійних, групових перевезень автомобільним транспортом поширюється на всіх учасників освітнього процесу під час проведення туристично-екскурсійних, групових перевезень учнів автомобільним транспортом.

1.2. Інструкцію розроблено відповідно до Закону України «Про охорону праці», затвердженого Постановою ВР України від 14.10.1992 № 2694-ХІІ (із змінами), на основі Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 29 січня 1998 року № 9 в редакції від 30 березня 2017 року, з урахуванням Правил дорожнього руху, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 № 1306 (із змінами), Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017 № 1669 (зі змінами та доповненнями), Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 15.08.2016 № 974.

1.3. Безпечні умови перевезень учнів автомобільним та залізничним транспортом забезпечують транспортні організації, що несуть повну відповідальність за технічний стан транспорту, його експлуатацію та закріплення дисциплінованих та висококваліфікованих водіїв, які мають стаж керування транспортним засобом понад 3 роки.

1.4. Перевезення організованих груп дітей здійснюється на підставі договору разового перевезення (що укладається не пізніше, ніж за 48 год. до виконання перевезення) або довгострокового договору.

1.5. Перевезення організованих груп дітей виконується тільки у світлу пору доби і за сприятливих погодних умов.

1.6. Візуальна інформація на автобусі наноситься на попередньому трафареті надписом червоною фарбою «На замовлення», попереду і позаду автобуса – розпізнавальний знак «Діти».

1.7. Максимальна кількість дітей при перевезенні автобусом не повинна перевищувати кількості місць для сидіння.

1.8. У салоні автобуса повинна бути інформація, що містить позначення місць розташування аварійних виходів із зазначенням способу їх відкриття, вогнегасника, аптечки та кнопки екстреної зупинки.

1.9. При отриманні дозволу на екскурсію відповідальний за організацію та проведення екскурсії повинен подати в управління (департамент) освіти і науки облдержадміністрації такі документи:

- наказ по освітньому закладу, в якому вказується термін, місце, маршрут-екскурсії, кількість дітей, у якому класі вони навчаються, супроводжуючі (з розрахунку 1 дорослий на 10 дітей, медсестра на 30 і більше дітей), визначено відповідальні за збереження життя і здоров'я дітей;

- списки дітей, завірені підписом директора і печаткою освітнього закладу з відміткою про стан здоров'я кожного учня (з поміткою медичного працівника «за станом здоров'я всі учні групи допускаються до екскурсійної поїздки»), підписом кожної дитини про те, що вона ознайомена з правилами поведінки під час поїздки;

- страховий поліс;

- програму маршруту з погодинним плануванням;

- договір про взаємні зобов'язання сторін освітнього закладу і перевізника;

- подання освітнього закладу з проханням дати дозвіл на проведення екскурсії.

1.10. Допущені до екскурсії учні не повинні мати при собі предметів та речовин, що можуть створити небезпеку під час перевезення.

1.11. Всі учасники освітнього процесу повинні знати правила надання першої долікарської допомоги при характерних ушкодженнях, мати необхідні знання і навички користуванням медикаментами.

2. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів під час туристично-екскурсійних перевезень автобусами

2.1. Вимоги безпеки перед початком туристично-екскурсійного групового перевезення учнів автомобільним транспортом

2.1.1. Перед туристично-екскурсійними, груповими поїздками автомобільним транспортом чітко визначити маршрут поїздки, дату вибуття та прибуття, час посадки та висадки в автомобільному транспорті, назви зазначених зупинок.

2.1.2. Повторити правила дорожнього руху та правила перебування дітей в автомобільному транспорті.

2.1.3. Чітко виконувати вимоги вихователя, класного керівника, керівника екскурсійної групи.

2.1.4. Починати посадку, висадку в автомобільному транспорті тільки за вказівкою педагога-вихователя, класного керівника, керівника групи. Самостійне пересування в автобусі без дозволу дорослих заборонене.

2.1.5. Перевірити наявність у водія аптечки, вогнегасника та перших засобів допомоги при виникненні надзвичайної ситуації.

2.1.6. Керівник групи повинен мати із собою похідну аптечку.

2.1.7. Перевозити дітей на відкритих вантажних автомобілях заборонено.

2.1.8. Керівник групи, вихователь, класний керівник повинен провести бесіду з дітьми, ознайомити їх із правилами поведінки та правилами безпеки життєдіяльності під час поїздки автобусом, із відповідним оформленням запису в журналі інструктажів.

2.1.9. Перед початком руху автобуса керівник групи, вихователь, наставник класу повинен перевірити наявність дітей на місцях згідно зі списком.

2.1.10. Заборонено залишати ручну поклажу та власні речі без догляду. У разі виявлення пропажі речей слід негайно сповістити вихователя, класного керівника чи керівника групи.

2.2. Вимоги безпеки під час проведення туристично-екскурсійних перевезень учнів автобусами

2.2.1 Прибути на місце призначення за 15 хв. (перед посадкою в автобус) і відмітити свою присутність у вихователя, класного керівника чи керівника групи.

2.2.2. Якщо ви за певних причин не встигаєте на час призначення, зателефонуйте вихователю, класному керівнику або керівнику групи і завчасно попередьте про своє запізнення (відсутність).

2.2.3. Попередньо визначте своє місце в автобусі і при посадці спокійно його займайте. При посадці та висадці заборонено штовхатися, стрибати на сходинках, бігти на вільні місця в салоні автобуса.

2.2.4. Якщо у вас завеликий багаж, перед посадкою в автобус його залишити у відведеному багажному відділенні автобуса.

2.2.5. Перед початком руху автобуса озвучте свою присутність під час переклички.

2.2.6. Заборонено пересуватися під час руху транспорту по салону автобуса без дозволу вихователя, класного керівника, керівника групи, виходити під час зупинки автобуса, висовуватися з вікон, викидати з вікон сміття, предмети.

2.2.7. Якщо ви погано почуваетесь, негайно повідомте про це вихователя, класного керівника, керівника групи. У жодному разі не вживайте самостійно ніяких медичних препаратів. Усі медичні препарати повинні бути в керівника групи.

2.2.8. Під час поїздки не можна голосно розмовляти, кричати, стрибати, бігати, вмикати радіо, музичні приймачі, мобільні телефони – це може відволікати увагу водія.

2.2.9. Під час поїздки поводитися спокійно, виховано: не залишати після себе жодного сміття. Заборонено жувати жуйки та лускати насіння. Уникати травмонебезпечних ситуацій, не заважати іншим пасажиром.

2.2.10. Якщо під час поїздки відбулася організована зупинка, далеко від автобуса не відходити. Уважно слухати вказівки вихователя, класного керівника, керівника групи. Після зупинки «відмітити» свою присутність під час перевірки (переклички). Якщо ви побачили, що поряд відсутній ваш сусід за місцем, обов'язково негайно повідомте про це вихователя класного керівника, керівника групи.

2.2.11. При використанні громадського транспорту для посадки в нього здійснювати групами під керівництвом вихователя, класного керівника, керівника групи через задні двері: спочатку заходять учні, а потім – керівник групи. В такому ж порядку здійснюється й висадка дітей через передні двері.

2.2.12. Здійснювати посадку і висадку в автобус тільки після зупинки транспортного засобу, на посадковому майданчику, а у разі його відсутності – з боку тротуару або узбіччя.

2.2.13. Проходити до і від транспортного засобу організованою групою тільки тротуарами чи пішохідними доріжками, а за їх відсутності – краєм проїжджої частини дороги і тільки у світлу пору доби.

2.2.14. Вживання їжі в дорозі організовується для всіх учнів у певний час, встановлений керівником групи за розпорядком дня. Заборонено брати в дорогу продукти, що швидко псуються (варені ковбаси, січені м'ясні страви, заправлені майонезом салати тощо).

2.2.15. Під час поїздки автомобільним транспортом всі повинні дотримуватися правил санітарно-гігієнічної, санітарно-протиепідемічної та пожежної безпеки. Всім учасникам екскурсійно-туристичної, групової поїздки автомобільним транспортом заборонено мати при собі колючо-ріжучі, вогнєнебезпечні та інші предмети чи речовини, що можуть створити небезпеку під час перевезення.

2.2.16. Після приїзду у пункт призначення першими за вказівкою вихователя, класного керівника, керівника групи залишають автобус ті, хто сидів на задніх місцях. Потім виходять ті, хто сидів на передніх місцях. Хлопці подають руку дівчатам, допомагаючи їм вийти. Не можна штовхатися чи поспішати. Також уважно оглянути своє місце – чи не забули ви якісь речі.

2.2.17. Після висадки потрібно вишикуватися біля автобуса. Без вказівки вихователя, класного керівника, керівника групи дорогу не переходити, нікуди не відходити, зазначити свою присутність під час переклички керівника за списком.

2.2.18. На місце призначення йти разом із вихователем, класним керівником, керівником групи, рух у колоні здійснювати чітко та організовано. При переході автодороги дочекатися, коли керівник групи або класний керівник перекриють рух машин та подадуть команду.

3. Вимоги безпеки життєдіяльності учнів після закінчення туристично-екскурсійних, групових перевезень автобусами

3.1. Вишикуватися для остаточної перевірки наявності учнів при поверненні до зазначеного місця.

3.2. Заборонено без дозволу вихователя, класного керівника, керівника групи залишати групу, рушаючи додому.

3.3. Рух додому здійснювати за обговореним маршрутом, дотримуючись правил дорожнього руху.

4. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

4.1. У випадку аварійної ситуації негайно повідомити вихователя, класного керівника, керівника групи.

4.2. У разі ДТП (дорожньо-транспортної пригоди), свідком або учасником якого ви стали:

- негайно повідомити вихователя, класного керівника, керівника групи;
- за телефонним (або мобільним зв'язком) повідомити служби екстреної допомоги, якщо цього не може зробити вихователь, класний керівник, керівник групи (102 – поліція, 103 – швидка медична допомога);
- якщо ДТП сталося на дорозі, перейти в безпечне місце і чекати на вказівки вихователя, класного керівника, керівника групи (дорослих);
- якщо ДТП сталося під час перебування у транспорті, залишатися на місці, не панікувати, не метушитися, а чітко виконувати вказівки дорослих.

4.3. У випадку несприятливих погодних і дорожніх умов, виникнення технічних несправностей, що загрожують безпеці руху, а також при погіршенні здоров'я водіїв необхідно припинити рух і повідомити про це автопідприємство за місцем роботи водіїв. Підприємство вживає заходів щодо заміни автобуса чи водія, щоб забезпечити перевезення дітей до пункту призначення.

4.4. У разі отримання учнем травми, надати першу долікарську допомогу, а при потребі – викликати швидку медичну допомогу або доставити потерпілого до медичного закладу.

Ілюстратор з ОП
(посада розробника)

Г. Пилип
(особистий підпис)

Галина Пилипівна
(ім'я, прізвище)

УЗГОДЖЕНО:

заст. директора з НР
(посада)

[Підпис]
(особистий підпис)

Гор Тук
(ім'я, прізвище)

заст. директора з ВР
(посада)

[Підпис]
(особистий підпис)

Ольга Мазеєв
(ім'я, прізвище)